

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

S čim se na Dolenjskem najslabše gospodarji?

(Dalje in konec.)

Na Dolenjskem se nahajajo gnojnišča, izvzemši k večjemu grajščinska in župnijska — pa še ta ne vsa — skoro brez izjeme tam, kjer bi se imelo dvorišče nahajati. Da, da resnico govorim, naša dolenjska kmečka gospodarstva, dvorišča v pravem pomenu te besede niti nimajo, kajti ves prostor, nahajajoč se med hišo, govejim in konjskim hlevom, svinjaki in pôdom, ves ta prostor, kateri bi moral dvorišče biti, ni nič drugega kakor gnojnišče, in sicer tako, kakoršno bi biti ne smelo. Med naštetimi poslopji nahaja se namreč neka plitva jama, v katero se ves gnoj iz hlevov in svinjakov zmeče, v katero je navadno — če tudi ne povsod — gnojnica iz hlevov in svinjakov izpeljana in v katero se tudi straniščno blato steka. Ako hoče kdo pri takih gospodarstvih iz enega poslopja v drugo priti, mora ali po ozkih hodnikih okoli gnojnišča, ali pa kar čez gnoj, kar se navadno godi. V poslednji namen se vrhu gnoja nameče suha nastilja ter tako gnoj slabša, nastiljo pa trati.

V taka gnojnišča steka se pa seveda tudi vsa kapnica s streh in navadno tudi vsa deževnica in snežnica iz mimo vodeče poti ali ceste in pogostoma tudi deževnica in snežnica iz bližnjih višjih leg. Vsled tega nastane seveda večkrat v letu prava povodenj na gnojnišču, katera nakopičeni gnoj ves premoči in iz njega najboljšo gnojnico izpira. Z gnojnico, toraj z najdragocenejšim delom gnoja, bogato nasičena deževnica in snežnica odteka potem po posebnem jarku v najboljšem slučaju na kak bližnji travnik ali sadni vrt, kjer vsled tega trava veliko prebujno raste, tako da jo živina niti žreti noče, ker pri tleh kaj hitro porumeni in zadobi nek jako neprijeten duh. Prav pogostoma se pa steka taka deževnica in snežnica kar naravnost v bližnji jarek mimo vodeče poti ali ceste ali pa celo kar naravnost v mimo tekoči potok ali reko. In kaj se s tako oškodovanim in na redilnih snoveh oropanim gnojem končno še ne godi? — Prej kakor se ga prične na njive izvažati, izmeče se ga, kar ga leži v gnojnici, več dni pred izvažanjem na kup, da se tam ocedi ter da za prevažanje lažji postane! Ja, ali ni tako ravnanje z gnojem že kar brezumno? Čisto gotovo je to, kajti koliko rastlinam redilnih snovi pa pride v takem gnoju na njivo? Gotovo niti polovica, saj je čez polovico scavnice in blata izpranega, nastilja sama, kakor je bilo že v pričetku tega članka povedano, pa nima skoraj nobenih redilnih

snovi v sebi. Tako oskrbovan gnoj zasluži bolj ime umazana nastilja kakor pa ime gnoj. In tako steče po naših dolenjskih rekah in potokih leto za letom sam Bog vé koliko stotisoč kron vrednih redilnih snovi — brez vse koristi. Naše njive, naši travniki in vinogradi so pa lačni, veliko manj rodoviti, kakor bi pri pravilnem umnem ravnanju z gnojem lahko bili.

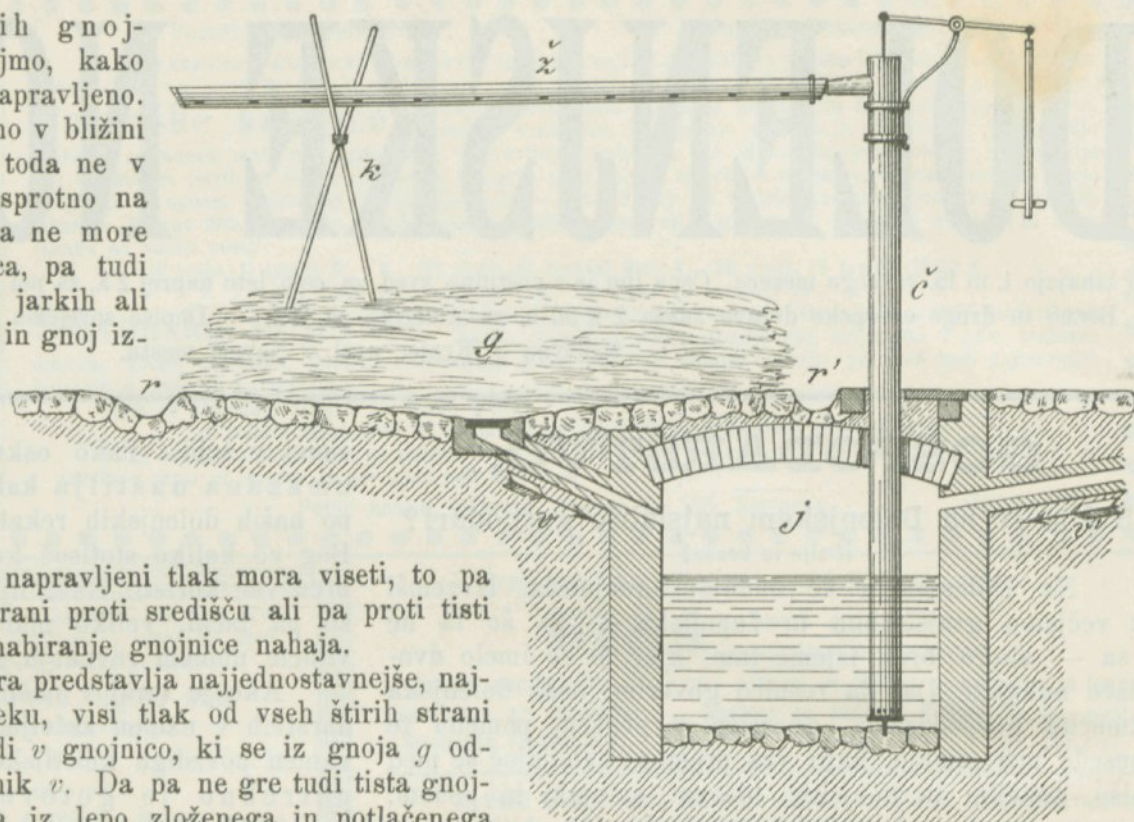
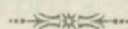
Ako je toraj v naših dolenjskih kmetijskih gospodarstvih v namen zaželenega kmetijskega napredka, v namen povzdige kmetijskega blagostanja kaj potrebno, potrebno je gotovo pred vsem to, da se gnojnišča, kakoršna se pri nas skoraj brez izjeme povsod nahajajo, opusté ter se z umno napravljenimi nadomesté. Na lepe in tisoče kron drage kozolce so naši gospodarji ponosni in se bahajo z njimi; gnojnišča pa, katera so v prvi vrsti namenjena polniti kozolce in kleti in katera le par sto kron stanejo, nahajajo se pa v takem stanu, da je sramotno. Gnojnišče bi moralo biti pred vsem in pri vsakem gospodarstvu tako urejeno, kakor zahteva umno gospodarstvo; potem pridejo šele vsa druga gospodarska stavbišča na vrsto. Po vsej pravici se sme reči, da je gnojnišče tisti predmet pri kmetijskem gospodarstvu, po katerem se zamore pred vsem drugim presoditi gospodarjevo strokovno zmožnost. Kakoršno gnojnišče — tak gospodar, tako se sme po vsej pravici soditi. Pred 35. leti razpisovala in razdeljevala je še naša slavna kranjska c. kr. kmetijska družba v Ljubljani izdatne denarne podpore ali darila za napravo umnih gnojnišč. Ako je bilo to takrat na pravem mestu, pa danes ni več; kajti v 35. letih napredovali smo Slovenci vendar v obče toliko, kakor poprej ne v 100 in več letih ne. Kmetovalci zadobili smo v tem času ljudske šole, kmetijske časnike, kmetijske knjige, kmetijske šole, podružnice kmetijske družbe, kmetijski popotni poduk. Vsa ta sredstva za povzdigo našega kmetijstva zahtevajo od naprednega gospodarja, da pripoznava potrebo dobrih gnojnišč takorekoč za stvar, ki je sama o sebi umevna, ne pa za stvar, h kateri naj bi se ga šele z denarnimi podporami in darili vabilo in takorekoč siliti moralo. Da, veliko bolj na mestu kakor take podpore, bila bi dandanes postavna sila, katera bi velevala: umno gnojnišče mora brez izjeme vsak kmetovalec imeti, sicer bode kaznovan. Toraj, dolenjski gospodarji, lotite se že vendar kmetijskega napredovanja pri črki a, pri umnem ravnanju z gno-

jem, pri napravi umnih gnojnišč. — No, zdaj pa pogledjmo, kako naj bode umno gnojnišče napravljeno. Pred vsem mora biti umeščeno v bližini hlevov, svinjakov, stranišča, toda ne v jami med poslopji, ampak nasprotno na toliko zvišanem mestu, da ga ne more ne strešna dežnica in snežnica, pa tudi ne ona po cestnih in potnih jarkih ali pa iz bližnjih zemljišč doseči in gnoj izpirati. Tako zvišani prostor mora biti neprodirno tlakan, bodisi s kamenjem v ilovico zabitem in vrhu tega še s cementom zalitem, ali pa, kar je odločno najboljši — z betonom. Ves tako neprodirno napravljeni tlak mora viseti, to pa prav položno ali od vseh strani proti središču ali pa proti tisti strani, na kateri se jama za nabiranje gnojnice nahaja.

V pridejani podobi, katera predstavlja najjednostavnejše, najpriprostejše gnojnišče v preseku, visi tlak od vseh štirih strani proti središču, iz katerega vodi v gnojnico, ki se iz gnoja *g* odceja v gnojnično jamo *j* vodnik *v*. Da pa ne gre tudi tista gnojnica v zgubo, katero dežnica iz lepo zloženega in potlačenega gnoja na gnojnišču samem spira, in katera se iz gnoja samega ven

cedi, kadar se ta dobro vleže; obrobljeno je gnojnišče okoli in okoli s plitvim, pa isto tako tlakanim ali betoniranim jarkom *r r'* po katerem se gnojnica na gotovem mestu v gnojnično jamo steka. Po posebnem vodniku *v'* speljana mora biti dalje vsa tista gnojnica (scavnica), katero v hlevih in svinjakihi stelja ne popije, tudi v gnojnično jamo *j*. Skratka, pri umnem gnojnišču ne sme čisto nič gnojnice v zgubo priti, marveč se mora vsa v gnojnični jami nabirati. Da se zamore pa gnojnico iz gnojnične jame ročno ven spraviti v svrhu zalivanja, kar se mora vsak teden vsaj enkrat zgoditi — če ne dežuje — previdena mora biti gnojnična jama s priprosto leseno in okoli sukajočo se črepalnico (pumpo), katero v pridejani podobi črka *č* kaže. Črepalnica previdena mora biti pa z jednostavnim, na dosti mestih prevrtanim lesenim žlebom *ž*, kateri je z dvema v podobi križa skupaj zvezanima koloma *k* tako podprt, da se ga lahko poljubno po gnoju prestavlja, kadar se gnoj z gnojnico poliva. Črepalnica biti mora seveda tako visoka, da se zamore z njo tudi gnojnično lajto polniti, če je treba gnojnico na travnik ali njivo voziti. Kdor si želi tako črepalnico v bližini Novega mesta videti, poda naj se k umnemu gnojnišču g. dvornega svetnika Fr. Šuklje-ta v Kandiji. Kdor se hoče pa o pravilnem ravnanju z gnojem bodisi v hlevu, na umnem gnojnišču in na polju prav temeljito podučiti, vzame naj v roke knjigo, katero je leta 1897 vsak ud naše dične in vse hvale vredne družbe sv. Mohorja dobil, namreč knjigo „Poljedelstvo“, katero je spisal g. Viljem Rohrman, pristav deželne kmetijske šole na Grmu. V tej knjigi se nahaja temeljiti poduk o ravno navedenem pravilnem ravnanju z gnojem, to na strani 130 in 131.

Dolenjski gospodarji! Bodite ponosni na umno napravljena gnojnišča in omislite si jih vendar prej ko mogoče.

Politični pregled.

Državni zbor se je sešel 14. t. m. Na dnevnem redu je med drugim: trgovinska pogodba z Nemčijo, predloga o zvišanju duhovniških plač in predloge o nekaterih manjših železnicah.

Kako dobro da se godi nam Slovanom, naj pojasni par dejstev iz najnovejših dni. Slovenski sokoli so hoteli ustanoviti zvezo vseh sokolskih društev: ministerstvo je to prepovedalo! — Sokoli cele Avstrije so hoteli imeti vsesokolski shod na Dunaju, koder živi 300.000 Čehov: prepovedano! — V Domžalah na Gorenjskem so priseljeni Nemci pri slavnosti razvitja društvene zastave dne 1. t. m. predrzno in namenoma izzivali Slovence, na kar so ti hrupno demonstrirali. Na povelje c. kr. okrajnega komisarja barona Lazzarinija so streljali c. kr. orožniki na Slovence in tekla je slovenska kri! Spričano je, da so Nemci tudi streljali iz revolverjev in metali kamnje, a oblasti tega niso videle. Seveda: tem se ne sme skriviti las! Vrh tega pa hočejo nemški listi, med njimi tudi c. kr. uradni list deželne vlade kranjske, zvaliti prav vso krivdo na Slovence, kakor da so Nemci nedolžni ko jagnje, pa so se na izzivanje naravnost pripravili! Natančneje danes ne govorimo o domžalskih dogodkih, a to je gotovo, da so Nemci ravnali skrajno predrzno in izzivalno; naše mirno kmetско ljudstvo se za kako malenkost ne razburja tako silno, kakor je bilo razburjeno v Domžalah. A tepeni in najstrožje kaznovani bodo pa le Slovenci, tako doma pri raznih gosposkah kakor pred vsem svetom, kateri verjame vsem še tako zlaganim in pretiranim poročilom. — V istrskem deželnem zboru pa laška večina ni prišla k zborovanju za to, ker je vladni zastopnik slovanskim poslancem na njih vprašanje odgovoril v njih slovanskem jeziku, in tako je bila seja nesklepčna. — Sedaj pa obrnimo list, pa bomo videli vse kaj družega, samo nič podobnega! Kake čedne namene so imeli različni

Lahi v Trstu z bombami, poročali smo zadnjič. Obravnavali so vso to zadevo pri dunajskem porotnem sodišču. In sodba? Eden je bil obsojen na 6, drugi na 9 mesecev težke ječe, tretji na 100 K globe, četrta onih izdajavcev pa oproščen. Če se to ne pravi metati ljudem pesek v oči in ob veljavo spravljati pravico, potem ne vemo, kaj bi še rekli. O če bi bili imeli dunajski porotniki štiri take Čehe ali Slovence pred seboj, no potem bi bila pa pihala druga sapa! S kakšnim veseljem bi jih bili obsodili v največjo sploh mogočo kazen. Slovan: plačuj, molči, pa bodi hvalen, da te po krivem kaznujejo!

Na Ogrskem je vse pri starem — neredu! Pet mesecev že ne plačujejo direktnih davkov, ker državni zbor ni odobril proračuna. Med vlado in večino zbornice in cesarjem se vrše pogajanja radi novih ministrov brez najmanjšega uspeha.

Francoski minister zunanjih zadev, Delcassé, je odstopil. Ni bil več zmožen vladi po volji voditi zunanjo politiko.

Nemški prestolonaslednik Friderik Viljem se je 6. t. m. poročil z vojvodinjo Cecilijo meklenburško. Cesar je ob tej priliki državnega kanclerja Bilova povzdignil v knežji stan. — Nevesti je tudi papež poslal lep dar.

Mladi španski kralj je šel na potovanje, a nima sreče. Ko se je v Parizu vračal iz gledišča, vrgli so anarhisti bombo tik voza. Kralja ni zadela niti predsednika francoske ljudovlade, ki se je vozil z njim, a ranjenih je več stražnikov. — Drugi dan pa ga je ljudstvo pozdravljalo tako navdušeno, da so se konjenikom splašili konji in se je precej ljudij ponesrečilo. Iz Francoske je šel kralj na Angleško. Ko se je v avtomobilu vozil po londonskih ulicah, začne voz ves kmalu goreti. Kralj se je rešil.

Črnogorski knez Nikita je bil v Berlinu in na Dunaju pri obeh cesarjih. Naš cesar vsprejel ga je jako ljubeznivo.

Na Norveškem, od tam malokdaj kaj slišimo, je revolucija, pa ne krvava, a vendar prav izdatna. Narodni zastop je sklenil, da se pretrga zveza med Švedsko in Norveško, ter soglasno odstavil kralja Oskarja. Kralj namreč ni mogel dobiti novih mož, ki bi bili prevzeli vlado. Sedaj hoče biti Norveška samostojna država, od Švedske čisto nič odvisna ljudovlada. Ali bode Švedska mirno privolila in ali bodo druge države pritrdile, pokazala bo prihodnost.

Rusija je hudo ponižana. Ponosno brodovje, ki je tako samozavestno plulo proti Vladivostoku, zadelo je pri otoku Čušimi v morski ožini med Korejo in Japonsko na japonsko brodovje. Dva dni: 27. in 28. maja je trajal boj, in rusko brodovje bilo je uničeno. Samo par ladij je ušlo. Rusi so izgubili 22 ladij; ena za drugo se je potopila vsa preluknjana od japonskih strelcov, nekaj ladij pa so jim vzeli Japonci; škoda znaša samo na izgubljenih ladijah blizu 300 milijonov kron! Ubitih je bilo nekako 8000 mož, 4000 vjetih. Admiral Roždestvenski je bil hudo ranjen in so ga Japonci vjeli, admiral Nebogatov se je pa vdal! Japonci so imeli prav male izgube. Poraz Rusov je tako popoln, da ga zgodovina skoro ne pomni enacega. Vzroki? Pomanjkanje premoga, nepredvidnost poveljnikov, upor

vojaštva, podkupljivost in slaba izvežbanost častnikov in mornarjev. — Upanje je, da se bo vendar le sklenil mir ter bo konec groznemu prelivanju krvi.

Obrtnikom — rokodelcem.

(Konec.)

O mojsterski bolniški blagajni in obveznem pristopu vseh članov poročala g. Malovič. Bolniška blagajna mojstrov obstoji za celo deželo ali za vse zadrage, katere so v deželni zvezi kranjskih obrtnih zadrug. Plačilni razredi so trije, dani na izbiro članom. Prvi razred deli dnevne podpore v slučaju dela nezmožnosti 1.50 K na dan in v slučaju smrti 50 K za pogrebne stroške. Prispevke je plačati mesečno 1 K. Drugi razred deli podpore 2 K in pogrebščine 75 K. Prispevek mesečno 1.50 K. Tretji razred deli podpore 3 K in pogrebščine 100 K. Prispevek mesečno 2 K. Zdravnika in zdravila si ima oskrbeti slednji član sam in plačati ga iz blagajniške podpore.

Gospod pl. Sladovič toplo priporoča vstanovitev take blagajne za celo deželo, potem pojasnjuje, kake koristi je bolniška blagajna za mojstre, katera pa mora sloneti na zdravi podlagi, da bode v korist posameznim članom. Predlaga, da se danes sklene pristopiti k zvezni bolniški blagajni, pridruže naj se pa eventualna spremenitev ali popolnitev pravil, v ta namen naj se sestavi odsek, kateri naj pravila pregleda in eventualne spremembe nasvetuje. V ta namen se predlaga gosp. pl. Sladoviča kot veščaka v tej zadevi izvoljencem, kar tudi obvelja. Gosp. Frančič dá predlog na glasovanje o pristopu k mojsterski bolniški blagajni, kar se soglasno sklene, da pristopi naša zadruga z vsemi člani.

O ustanovitvi splošnega kreditnega društva poročala gosp. pl. Sladovič zelo obširno in temeljito, ker ta točka ni toliko odvisna od sklepa zadrage, kateri je le priporočal vstanovitev prepotrebnega denarnega zavoda za obrtni stan, ako hočejo naši obrtniki tekmovati z velekapitalom. (Želeti bi bilo, da bi gospod poročevalec blagovolil še enkrat tako temeljito pojasniti v Dolenjskih Novicah, kakor je storil to na shodu.) Razume se, da so sledili z zanimanjem navzoči besedam poročevalčevim in bili konečno vsi za to, da se deluje na uresničenje zapričetega dela s tem, da se nabirajo člani za vpis pri zadrugnem načelniku gospodu Frančiču. Zatem je sledila volitev v popolnitev odbora za dobo treh let; bili so izvoljeni odbornikom gg: Simon pl. Sladovič, lekarnar, Jakob Mikolič, krojač, oba iz Novega mesta. Ivan Recelj, kolar, Franc Ciber, podobar in A. Mežnaršič, mesar iz Kandije. Namestnikom gg: Anton Jakaz, hotelir iz Novega mesta in Jan. Javornik, mesar iz Kandije. S tem se je ob polu 6. uri popoldan zaključil peti občni zbor.

Za popolnitev stavljenih predlogov, kateri so bili pravomočno sprejeti, se bodejo k uresničenju takoj storili potrebni koraki. Vse one člane, kateri dolgujejo zadrugi na pristojbini, se vljudno prosi tem potom, da čim preje dotične zneske vpošljejo, drugače se bode iztirjalo potom politične oblasti eksekutivnim potom.

Načelnštvo obrtne zadrage.

LISTEK.

Zmaga Milosrčnosti.

K ljubemu Bogu stopila je nekoč Vsevednost, svitla postava jasnih, predirljivih oči, in rekla: „Oče, tam doli na zemlji vem za družino, katera visi nad prepadom pogube. — Mož in žena in otroci stradajo, skrb in tuga napolnila je njih srca z jezo in zastrupila s sovraštvom, in če jim Ti ne pošlješ pomoči, so izgubljeni.“

In spregovoril je nebeški Oče in dejal: „Bom pomagal!“ In obrnil se je k svojim dvorjanom in rekel: „Kdo izmed vas hoče rešiti dela mojih rok pogube?“

In Pravičnost pristopi, visoka in sloka, resnega obraza, strogih oči, ustnice trdo stisnjene, v roki pa zlato tehtnico, pristopi in spregovori: „Dovoli, Gospod, da grem jaz k tem

človeškim otrokom. Najprej pretehtam njih dela, da vidim, so li vredni Tvoje pomoči!"

In šla je iz nebes in prišla v dolino solz v hišo nesrečne družine. V eno skledico je položila nezmerno godrnjanje moža, divje tarnanje žene in nepotrpežljivost bolnega otroka. Ničesar pa ni imela dejati v drugo skledico. Ni namreč našla pri hiši ne vdanosti, ne zaupanja, ne molitve. Zato se takoj vrne v nebesa in vsa nevoljna zakliče že pri nebeških vratih: „Gospod! Niso vredni Tvoje milosti! Pošlji tja svojo Vsemogočnost, da z močno ного potare hudobneže, opustoši njih domovanje ter njih ime izbriše iz obličja zemlje!"

In spet vpraša Oče nebeški: „Kdo izmed vas hoče udržati roko moje Vsemogočnosti?"

In pred Božji prestol poklekne Prizanesljivost, mirna, tiha, skromna, in poprosi blagoslova za svojo pot. Šla je in — ni je bilo nazaj.

Ura za uro, dan za dnevom je potekal, a Prizanesljivost se še vedno ni vrnila. Pravičnosti mračil se je obraz bolj in bolj, bolj in bolj nevoljna je postajala Vsemogočnost. „Kje je vendar naša sestra?" povpraševali so se vsevprek. In Vsevednost je odgovorila: „Vidim, kako prizanesljivost sedi pred pragom hiše. Vstrajno čaka in se ne premakne, misleč, da bodo ti ubogi ljudje vendar le zapustili podstrešje svoje tope zakrnjenosti ter šli pod milo jasno nebo Previdnosti."

In oglasi se Modrost in pravi: „Oče, ako jih s silo ne potegneš iz te zakrnjenosti, Tvoja prizanesljivost ne bo nikoli mogla izvršiti svoje naloge."

„Spet torej vpraša Oče nebeški: „Kdo bo pridobil zakrnjena srca?"

In Svetost se prikaže pred Bogom ter pravi, da se loti težkega dela. Razprostre svitlo-bele peruti, nabere neomadeževano dolgo obleko in že je preko na pragu sedeža Prizanesljivosti v hiši ubogih grešnikov. Ko ji pa mesto pozdrava zadoni na uho nesramna kletev moževa, hripavo zmerjanje ženino in nepotrpežljivo stokanje bolnega otroka, bi se skoraj zgrudila samega strahu. Vsa prepadena se brž vrne nazaj v nebesa. „Gospod!" zakliče, „ne morem bivati v tej jami razbojnikov; mučijo me njih ostudne misli, davijo me njih nesramne besede, moré me njih predrzna dejanja."

Vseh oči se upro v Očeta nebes in zemlje, kaj bo storil. Obličje Vsemogočnosti je temnorudeče, žile same jeze polne krvi, razjarjena potegne svitli meč iz nožnice in zakliče z glasom podobnim gromom: „Pustite me, pustite me, grem jaz!"

Srce je vsem prenehalo za trenutek biti samega pričakovanja.

Pa se pririne z lahno silo ljubka postava skozi vrste svojih sester. Imela je glas otroka, oči angelja, roko svetnika, srce matere. S solzami v očeh zakliče proseče: „Stoj o Gospod! Ne bodi Sodnik ampak Rešenik! Dovoli, da grem še jaz k njim, predno pokličesh nazaj Prizanesljivost ter pustiš Vsemogočnosti njeno voljo."

Milostno in dobrohotno se oglasi Beseda Božja: „Milosrčnost, najdražja hčerka mojega srca in otrok moje večne ljubezni, pojdi, pojdi v mojem imenu!"

In Milosrčnost je hitela k usmiljenemu Samarijanu, vzela mu olja in vina in šla v hišo teh obupanih ljudi.

Kar začudili so se, ko so videli to čudno nezapopadljivo prikazen. Poravnala je blazine na otrokovi postelji in jo prestlala. V rane mu vlila balzama, ter mu pela sladke mile pesmice, dokler ni zaspal.

Na prazno mizo je pred ženo položila hleb kruha in polagoma iz rok izvila možu kozarec z ognjenim opojnim strupom, s katerim si je dosedaj tešil skrb in žalost. Odprla je okna in solnce je pristajalo in prigrela v temno vlažno, zaduhlo izbo, in v razrahljani zemlji srca je vsklila cvetka upanja.

In ni si dala ne miru, ne pokoja, ne oddiha, ne počitka, dokler se ni zopet tudi iz teh src dvigal v nebeške višave zaupni klic: „Oče naš — kateri si v nebesih — pridi k nam Tvoje kraljestvo — daj nam naš vsakdanji kruh — odpusti nam naše dolge — reši nas hudega!" — — —

„Amen! Amen!" odgovorilo je tisoč in tisoč glasov krog Božjega prestola v nebesih.

Skledica z grehi na tehtnici Pravičnosti poskočila je kviško, da se je vse raztreslo.

Vsemogočnost je potolažena in zadovoljena, vtaknila svoj grozni meč v nožnico.

In ko ste se vrnili Prizanesljivost in Milosrčnost, in je ta stopila v nebeški dvor, zaorila ji je v pozdrav po širnih nebesih veličastna pesem:

„Usmiljenje Gospodovo bom opeval vekomaj!"

Domače vesti.

S prihodnjo številko začnemo drugo polletje. — Prijazno vabimo k novi naročitvi. — Dolenjske Novice so gledé svojih izvirnih gospodarskih člankov ter gledé vsestranske dobre vsebine vsega priporočila vredne. Želeti je, da bi se krog cenjenih naročnikov vedno bolj pomnoževal, posebno mej vinogradniki in kmetovalci. Naročnina 2 kroni na leto pač ni velika.

Cenjene naročnike, ki še dosedaj niso poslali naročnine za tekoče leto, ali pa, da so poslali samo za pol leta, vljudno prosimo, naj bi zaradi reda kmalu doposlali malo svotico.

(Osebne vesti.) Preč. gosp. P. Kajetan Popotnik, prijor usmiljenih bratov v Kandiji, gre za prijorja v Kainbach pri Gradcu. Za ustanovitev in spopolnitev bolnice stekel si je P. prijor res neminljivih zaslug. Poznalo ga je vse: imenitni in priprosti so ga vsi enako ljubili in spoštovali. V jeseni bi bilo minilo ravno 12 let, odkar je prišel v Kandijo; ves ta čas mu je hitro potekel v zvestem spolnovanju redovnih dolžnostij in neutrudljivem delu za blagor človeštva. Zapustil je povsod najboljši spomin. Bog ga varuj in vodi tudi v novem delokrogu še mnoga leta! Za prijorja pride sem iz Tantarja preč. gospod P. Leopold Danev, svoj čas bivši subprior v Kandiji. — V Št. Vid na Koroškem gre preč. g. kurat P. Bernard Drab. V Kainbach sta tudi predstavljena gg: Fr. Nikander Senekovič in Fr. Xaver Zaman. — Prejšnji subprior, preč. g. Ciril Vrana, ki je bil pred kratkim prestavljen v Gradec, gre sedaj v Tantar. — Vodja justičnega mnistrstva je prestavil gospoda J. Šumra, c. kr. okrajnega sodnika v Metliki v Škofjo Loko.

(Poročil se je) g. Adolf Gustin ml. v Novem mestu z gđ. Marico Remšgar iz Žirovnice pri Grahovem.

(Častnim občanom) je izvolila občina v Mengšu na Gorenjskem svojega rojaka gospoda Janeza Trdino, c. kr. profesorja v pokoju in odličnega slovenskega pisatelja. — Častnim članom ga je izvolila „Slovenska Matica" na svojem občnem zboru dne 7. junija t. l. — Tudi novomeška mestna občina ga je v seji dne 9. t. m. izvolila častnim meščanom.

(Častno kolajno) za 40 letno zvesto službovanje je podelil c. kr. deželni predsednik za Kranjsko g. nadučitelju Frančišku Lundru na Raki na Dolenjskem.

(Red procesije sv. Rešnjega Telesa) v kapiteljski cerkvi dne 22. junija t. l.: ob 8. uri pontifikalna sv. maša, malo pred 9. uro se prične pomikati procesija v sledečem redu: 1.) Za križem in župnim banderom moški. 2.) Kat. društvo rokodelskih pomočnikov. 3.) Deška ljudska šola. 4.) Dijaki c. kr. višje gimnazije. 5.) Marijanska kongregacija z banderom. 6.) III. red z banderom. 7.) Veteransko društvo. 8.) Oddelek meščanske garde z zastavo. 9.) Godba. 10.) Mestno-občinski zastop. 11.) Gg. sodnijski uradniki. 12.) Belo oblečene deklice ljudske šole. 13.) Pevci za malima banderoma. 14.) Duhovščina z Najsvetejšim. 15.) Gg. politični uradniki. 16.) Vdeleženke ki spremljajo sv. Rešnje Telo z gorečimi svečami. 17.) Druge udeleženke. Sveče se prižgo z unaj cerkve in ob povratku procesije spet z unaj cerkve ugasnejo.

(Vabilo.) Vsi častiti udje dijaškega podpornega društva v Rudolfovem se vljudno vabijo na občni zbor, ki se vrši v pondeljek 19. junija t. l. ob 6. uri zvečer v konferenčni sobi

c. kr. gimnazije. Na dnevnem redu je: 1.) poročilo o društvenem delovanju leta 1904/05. 2.) volitev dveh pregledovalcev računov, 3.) volitev novega odbora, 4.) poročilo o delovanju dijaške kuhinje l. 1904/05. — C. kr. gimn. ravnateljstvo kot vodstvo dijaškega podpornega društva.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu maju 1905 je 264 strank vložilo 185.087 K 17 h, 292 strank vzdignilo 102.859 K 16 h, torej več vložilo 82.228 K 01 h. 16 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 65.340 K. 189 menic se je eskomptovalo za 88.727 K. Stanje vlog 2.701.491 K 11 h. Denarni promet 621.806 K 37 h. Vseh strank bilo je 1178.

(Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico,) registrovana zadruga z neomejeno zavezo imela je meseca maja 1905 prometa K 109.430 31. Vložilo je 83 strank K 28.343 51, dvignilo 114 strank K 23.271 06. Posojil je bilo danih 83 strankam K 32.000, a vrnilo je 25 strank K 3769 56. Zadrugnikov koncem maja 1905 je bilo 1318.

(Veliko ljudsko veselico) priredite združeni ženska in moška podružnica svetega Cirila in Metoda v nedeljo dne 2. julija v korist glavni družbi v Ljubljani pri t. z. „Rosinovem mlinu,“ kateri prostor je preblag. g. dvorni svetnik Šuklje rade volje in z vso postrežljivostjo dal na razpolago. Prostor je kaj srečno izbran in je bil svoj čas jako obiskovano zabavišče Novomeščanov in Kandijancev. Priprave za to veliko ljudsko veselico se vrše z vso vnemo in vstrajnostjo, ter bo obilno preskrbljeno za raznovrstno zabavo, dobro jed in pijačo ter postrežbo. O pripravah nam ni še dovoljeno natančneje poročati. Upamo, da letošnja prireditve nikakor ne bo zaostajala za lansko, osobito, ker ima glavna družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani mnogotere težave in razmeroma malo podpore v primeri z velikanskim narodnim pomenom za nas Slovence.

(Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) je razposlala te dni vsem slovenskim društvom poziv, v katerem prosi, da sklenejo kolekovati vse svoje listine, pisma in dopise z narodnim kolekom, ki je v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, in da rabijo le-ta kolek pri vstopnicah na vse zabavne priredbe, veselice, koncerte, besede in drugo. Vodstvo prosi najizdatneje podpore pri razširjanju novega dvavinarskega koleka vseh onih, ki jim je naša šolska družba pri srcu. Ta mala denarna žrtev donese Slovincem pač obilega sadu.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

(Naznanilo vsem županstvom!) V času od 18. do 21. maja t. l. hodil je po občini sv. Križ pri Svibnjem neki človek, kateri se je izdal za rezarja prašičev. Imenoval se je Potočnik in rekel, da je sin rezarja Jožefa Primoževga iz Št. Vida pri Kamniku. — Ker so vsi prašiči, katere je imenovani rezal, oboleli in deloma poginili, prizadjal je naveden rezar škode čez 600 K. Županstvom se naroča, ljudstvo pred istim svariti in v slučaju, da pride v občino, o tem takoj obvestiti najbližjo c. kr. orožniško postajo.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem.

(Intendančno potovanje.) 2. t. m. prišlo je v Novo mesto iz Ljubljane 28 višjih častnikov ter 35 podčastnikov in moštva ter so tu ostali 3 dni. Poveljnik, ekszellenca feldmaršallajnant Anton Fiala, namestnik kornega poveljnika dunajske posadke, stanoval je pri mil. g. prostu, drugi častniki pa so bili nastanjeni po mestu in Kandiji. Vsi so bili jako zadovoljni s postrežbo in vljudnostjo naših meščanov in jih bodo, kakor so dejali, hranili v najboljšem spominu. Odšli so potem v Kostanjevico, Krško in potem dalje na Hrvaško.

(Potovanje častnikov) generalnega štaba na Dolenjskem. Dne 17. junija t. l. dospe v Kostanjevico 20 višjih častnikov in 51 vojakov s 41 konji. Od tu se podajo v Novo mesto, kjer ostanejo dne 18., 19., 20., 21., 22. in 23. junija t. l.; od tu se povrnejo čez Sevnico, kjer prenočujejo 24. junija, v Celje, kjer ostanejo 25. junija.

(Toča na Dolenjskem.) Dne 10. t. m. je pobila toča v Dobrničah pri Trebnjem. Škoda je tem občutljivejša, ker je tudi lansko leto tu toča pobila.

(Miliarija) je v novomeški okolici skoro popolnoma prenehala.

(Pot na Gorjance) k cerkvi sv. Miklavža in k razvalinam sv. Jere (ali Gere) je na novo rudeče zaznamovana.

Pot se odcepi od državne ceste na koncu Žabje vasi pri klancu na desno čez „Trato“ in po gozdu na Hrušico in Gabrije. Tukaj zavije na desno navkreber do znamenitega studenca Gosposdične (822 m). Pri studencu se obrne na levo po kolo-vozu do Krvavega kamna (920 m). Tukaj se pa znamenja razdele. Na levo se pride čez košenice k cerkvi sv. Miklavža (969 m), na desno pa po iztrebljenem jarku navzgor k sv. Jeri (1181 m). Po zaznamovani poti se pride lahko iz Novega mesta do sv. Miklavža v štirih urah, do sv. Jere je pa pol ure več. Pot je večinoma senčna in jako zlozna. Samo pod vrhom sv. Jere je kake četrt ure nekaj več strmine. Pot je zaznamovalo „Slovensko planinsko društvo“ v Ljubljani, zato je želeli, da prebivalci v Podgorju ne pokvarijo ali odstranijo teh znamenj.

(Pogreša) se od 27. maja t. l. nadalje 13 letni Frančišek Vovk iz Potovrha pri Novem mestu. Bil je v službi pri svoji teti Frančiški Gregoričevi v Gmeljah pri Št. Jerneju. Ker ni dovolj pazil na otroka svoje gospodinje, hoteli so ga zato kaznovati. Iz strahu je pobegnil in se ga še vedno pogreša.

(Podaljšanje oprostivne obdačanja) pri hišnih stavbah, ki se je dovolilo s postavo z dne 23. junija 1895 vsem onim, ki nameravajo v Ljubljani in v od potresa zadetih okrajih na Kranjskem in Štajerskem na novo zidati ali prezidavati, se je s postavo z dne 23. maja 1905 raztegnilo do vstetega 2. julija 1908 oziroma 2. julija 1910 in sicer pod istimi, sedaj veljajočimi ugodnostmi.

(Požari.) Dne 31. maja t. l. je nastal požar v svinjaku posestnice Frančiške Slak v Čužni vasi, ki je uničil hišo z vso upravo in živili ter svinjak. Škoda znaša nad 600 K, ogenj so baje zanetili otroci posestnice, ki pa ni bila zavarovana. — Dne 1. junija t. l. so pogoreli hiša, skedenj in svinjak posestniku Martinu Pevcu v Slemenih, občine Bučka; ogenj je zanetil šestletni sinček, ki so ga pustili brez nadzorstva doma. — Dne 1. junija t. l. je nastal požar v skednju posestnika Frančiška Lavrinškega v Trški gori pri Krškem, ki je upepelil skedenj, žitnico, kozolec in gospodarsko orodje. Škoda znaša 2000 K, zavorovalna svota pa 800 K. Kako je ogenj nastal, ni znano.

(„Na sv. Metarda dan dež — 40 dnij dež.“) Ta stara prislovica se hoče tudi letos uresničiti. Od zadnjega četrтка (8. t. m.) dan na dan dež in nalivi. Krma letos prav lepo kaže, vedni dež bode nje spravljanje ne le vtežil in podražil, ampak bode tudi dobrota sena silno trpela. — V vinogradih prav lepo kaže vsled neprestanega deževja se je bati, da se bodeta oidium in peronospora močno širila; pozor torej!

(Žrtev spovedne molčečnosti.) Prosto po resnični zgodbi spisal Josip Spillmann S. J. Knjigo je prevel naš rojak čast. g. Frančišek Krže, župnik v Ameriki. Prodajo za Evropo ima edinole „Katoliška bukvarna“ v Ljubljani. — Dobi se tudi v knjigarni J. Krajec nasl. v Novem mestu. Cena s poštnino vred 2 K 10 vin

(Razstava vajenskih del) prirediti obrtni zadrugi Radovljica in Bled sporazumno z obrtno napredovalno šolo v Radovljici v prostorih novega šolskega poslopja v Radovljici. Razstava se otvori 20. julija ter traja do 6. avgusta 1905. Podrobnosti sledijo.

(Kolodvor na južni železnici) v Ljubljani nameravajo razširiti in prezidati. Stroški so proračunjeni na 6 milijonov kron.

(Obrtno nadaljevalno šolo) v Rudolfovem je obiskovalo v preteklem šolskem letu 88 učencev. V pripravljalnem tečaju jih je bilo 41, v prvem razredu 21, v drugem razredu 16 in v trgovskem tečaju 10 učencev. Šolski poduk s prav dobrim in povoljnim uspehom je doseglo 59 učencev, 10 jih je ostalo neklasificiranih, ostali z nepovoljnim uspehom. Ob binkoštnih praznikih so bila razstavljena v risarski dvorani c. kr. višje gimnazije pismena dela obrtnih učencev pretečenega leta, kjer so se zamogli gg. mojstri in vsak obiskovalec te razstave prepričati o šolskem uspehu. Izmed razstavljenih del so najboljše kazali napredek in pridnost učencev risarski izdelki iz obrtnega risanja. Priznati je pohvalno, da je vredno,

da si vsak mojster ogleda te risarije, ki mu očitno kažejo, kakšne risarije se uči dandanes rokodelski in obrtni naraščaj in kako to ugodno upliva na povzdigo tega stanu. Pa tudi za vsacega drugega je obisk te razstave zanimiv in podučen, ker mu pokaže koliko veliko se dá s pridnostjo tudi pri teh šolah in pri takih učencih doseči!

(Stavbarska dela v Novem mestu in v Kandiji.) V Novem mestu se bliža novo občinsko poslopje, v katerem bodo nastanjeni občinski urad v II. nadstropju, mestna hranilnica v I. nadstropju in policijska stražnica v pritličju, svojemu završku. Istotako je dozidana enonadstropna hiša gosp. Fr. Wokač-a v Kandiji in pod Božjim grobom enonadstropna hiša g. J. Krajec-a. Poleg teh stavb si je postavil gosp. J. Olivo, stavb. mojster za svojo rodbino in za svoje delavce pritlično hišo pod Božjim grobom in gospa Mazelle pritlično hišo poleg hiše g. Cibra v Kandiji. — Na novo zida gosp. J. Wenzajs, c. kr. davk. kontrolor, pritlično hišo v Kandiji.

(Vsem tajnikom občin, okraj. zastopa in vsem uslužbencem pri avtonomnih uradih na slovenskem ozemlju.) Pred 3 leti se je ustanovilo društvo slovenskih avtonomnih uradnikov in uslužbencev po vzgledu stanovskih društev raznih narodov v Avstriji. O namenu društva — izboljšanje gmotnega položaja in okrepljenje stanovske zavednosti, so letos že pisali vsi slovenski časniki in gotovo je vsak stanovski tovariš prepričan o važnosti in nujni potrebi tega društva. Da pa drug drugega spoznamo, da natanko preciziramo naše zahteve in naše stališče ter s tem določimo program za društvo dne 12. junija t. l. predpoldan v Ljubljani, shod vseh tajnikov občin, okrajnih zastopov, ter vseh uslužbencev avtonomnih uradov na Slovenskem z sledečim dnevnim redom: 1.) Pozdrav. 2.) Organizacija in nje cilj. 3.) Predlogi in nasveti. 4.) Slučajnosti. Tovariši! Pri avtonomnih uradih imamo v kratkem pričakovati marsikatero preosnovo in neobhodno potrebno je, da mi v očigled temu dejstvu vzamemo svoje stališče in damo društvu direktivo za postopanje v raznih zadevah. Radi tega je potrebno, da se vsak tovariš, kateri je vnet ne le za procvit vsega stanu, ampak vzlasti v prvi vrsti za svojo lastno korist, udeleži tega važnega shoda in pomaga društvu postaviti na trden temelj. Vzgledujmo se po članih drugih stanov, kateri so po svojih cvetočih organizacijah dosegli najlepše uspehe! Na svidenje v beli Ljubljani! Načelnik.

(Današnji list) obsega deset strani.

Gospodarske stvari.

— (Važno za konjerejce v krškem in novomeškem okraju.) Dne 18. junija t. l. bode okrajni živinozdravnik gospod Anton Korošec v Brežicah predaval v slovenskem jeziku o konjereji, posebno pa o remontiranju konj za vojaštvo v letu 1906. Konjerejci, posebno pa posestniki remontov vabijo se tem potom k temu predavanju. Konjerejski odsek za Kranjsko.

— (Kakšne vinske in sadne letine se je letos v novomeški okolici nadejati.) Že stara skušnja vinogradnikov je ta, da vinska trta po vročem suhem poletju drugo leto prav močno rodi, po bolj hladnem deževnem rodi manj, zato pa žene tembolj v les. No ta skušnja obistinuje se letos pač v popolni meri. Lansko poletje je bilo jako vroče in suho in temu dosledno so letos trte zaroda tako polne, da skoraj bolj biti ne morejo. Naj je zagnala trta iz mladike, to je iz palca ali napnenca priraščenega dvoletnemu lesu — in taki palci ter napneni so ravno vedno najrodovitejši — ali naj je zagnala iz mladike priraščene staremu lesu, kakoršne so navadno le izjemno rodovite, vse je polno zaroda. Da, še celo naravnost iz starega lesa, iz debel trt izrastli pognanki so letos rodoviti. In kak zastaven zarod je to, tak da ga je kar veselje ogledavati. Pri kaj obilnem zarodu pa trte do zdaj tudi čvrsto rasto, v enem tednu se podaljšajo pognanki za 50, 60 centimetrov in tudi več in o kaki bolezni ni do zdaj hvala Bogu še nikakega sledu. Še celo o listnati pršici, to je o tisti kaj majhni živalici, katera na trtnem listju tiste, vsakemu vinogradniku znane rudeče, na spodnji strani beloksmate

mehurje provzročuje, ni skoraj nič videti. Nekateri smatrajo po tem mrčesu napadeno listje za peronosporo, kar pa nikakor ni. Ako ne bode kake vremenske ali druge, po kaki bolezni provzročene nesreče, bo v novomeški okolici letos dosti vina, prav obilna trgatev. Povsem drugačna bo pa letos v novomeški okolici sadna letina. Sadja bo kaj malo. Česnje, in sploh vse koščičasto sadje, toraj češplje, slive, marelice, breskve, cvetelo je kaj obilo. No, po cvetenju češenj bilo je neugodno vreme, in češnje so popadale v toliki meri na tla, da jih ni skoro nič več na drevju. Češplje cvetele so tudi jako obilo, one so tudi prav dobro ocvetele, ali zdaj se pa tako rožičijo, da je kar grdo videti in njih letina bo le bolj pičla. Marelice in breskve cvetele so tudi obilo, pa prvim spremenilo se je le malo cvetja v sad, drugim je pa sad odpadel zato, ker se jim je vsled prevlažnega vremena listje skodralo in je odpadlo. Sicer pa dolenske breskve in marelice nikakega izdatnega pomena niso. Glede letine peščikastega sadja jabolk, hrušk je pa taka le. Jabolka niso letos skoraj nič cvetele in še od kaj skromnega cvetja osulo se je po cvetenju skoro vse na tla. Jabolk bode vsled tega letos kaj malo, skoraj nič. Hruške cvele so pa kaj obilo, a tudi one so se koj po odcvetenju kaj močno osule, tako, da se ne mora reči, da bo za hruške prav dobra letina, pač pa dobra. Orehi pozebli so pa po zimi v nižavah tako, da jih ne bode kar nič, v višjih legah se pa hvalijo, da jih bode dosti. Sadna letina bo toraj letos v novomeški okolici le pičla.

— (Dobro sredstvo proti gosenicam na zelji.) Kakor vse kaže, utegne biti letos dosti zeljnatih gosenic, to je gosenic takozvanega zeljnatega belina. Za jih vničevati, se stori najboljši, da se v zelnik race zapodi, katere vse gosence oberejo ter požro.

— (Za ajdo) se priporoča umetno gnojenje. Po izkušnjah, ki so jih napravili naši gospodarji v zadnjih letih, je posebno dober kostni superfosfat, ki naj se tik pred setvijo raztrosi in podorje, na kar se ajda poseje in podvlači. Za vsak mernik semena naj se vzame po 25 kg superfosfata. Namesto kostnega superfosfata se lahko rabi tudi rudninski superfosfat. V naši zemlji manjka navadno tudi kalija, zato se priporoča dodati superfosfatu tudi nekoliko pepela ali, če tega ni, kalijeve soli, ki se je ravno toliko vzame kakor superfosfata. Tedaj tudi 25 kg kalijeve soli za vsak mernik posetve. Obe gnojili, superfosfat in kalijeva sol se pomešata tik predno se razstrosita, ne popreje. Kajnit pa ni za ajdo. Prav bi bilo, da bi naši gospodarji gnojili tudi ajdi. Mali posestniki naj bi se za nakup umetnih gnojil združili in naj bi napravili povsod potrebne poskuse za tako gnojenje. Kdor želi ajdi gnojiti, naj se pravočasno pobriga za potrebna gnojila.

— (Sivo francosko ajdo) je dobila c. kr. kmetijska družba naravnost s Francoskega in jo oddaja po 30 K 100 kg z vrečo vred. Kdor jo želi dobiti za seme, naj jo kakor hitro mogoče naroči.

— (Izvoz krme iz Avstrije,) ki je bil dosedaj prepovedan, je zopet dovoljen.

— (Za II. poučno potovanje kranjskih kmetovalcev) na Štajersko in Koroško se je priglasilo 47 oseb. Potovalci so odšli iz Ljubljane v torek 13. t. m. in se vrnejo v saboto 17. t. m.

— (Velika kmetijska razstava v Monakovem.) Nemška kmetijska družba priredi letos od 29. junija do 4. julija t. l. kmetijsko razstavo v Monakovem, ki obeta biti — kakor sodimo po pripravih — velepuščna in zanimiva. Ker so take kmetijske razstave, pri katerih se kaže ves napredek na raznih strokah kmetijstva, zelo poučno prirejene in prava šola za napredne gospodarje, in ker je Monakovska razstava primeroma blizu, zato vabi kmetijska družba kranjska, da bi se je udeležili tudi slovenski kmetovalci, ki zmorejo stroške za tako pot. Za strokovno vodstvo bo skrbjeno, ker gredo na razstavo razni vesčaki, kakor družbeni podpredsednik g. ravnatelj Povše, družbeni ravnatelj Pirc, mlekarški nadzornik Legvart in veščak Ivančič. Vozni stroški za pot iz Ljubljane v Monakovo znašajo tja in nazaj v III. razredu okoli 44 K in v II. razredu kakih 72 K.

— (Voščena vešča) ali molj (volk) je čebelam zelo hud sovražnik. Ta milovidni metuljček obletava panje in ako

le more, švigne v panj in samica zleže jajčeca, drobna in podobna smodnikovemu zrnu v špranje in kote. Čez nekoliko dni se izleže majhna ličinka, ki se hrani od voska, katerega na vse strani pregloda in ga prepreži pri tem z gosto pajčevino, katero čebele ne morejo pretrgati, pustivši v tem zapredku svoje ostanke. Ako se v panju nahaja več takih ličink in ako nevešči ali zanikarni čebelar ne pomaga čebelam, prepredejo vso zalogo in čebele si ne morejo drugače pomagati, kakor da zapusté tak od večše uničen panj. Tega sovražnika se spozna od zunaj na tem, da se nahaja zjutraj na čebelni bradi polno smodnikovemu prahu podobnih kroglic t. j. blato od voščene večše in da se dobé na čebelni bradi večkrat čebele, ki imajo od te pajčevine zvezane noge in se valjajo po bradi, hoteč se osvoboditi teh zvez. Ako se v tak panj pogleda, vidi se satovje preprejeno od te pajčevine, tudi uhaja neprijeten duh iz njega. Na tega sovražnika čebel mora vsak čebelar zelo paziti, da se mu ne ugnezdí v panjih. Najbolje je imeti vedno močne panje, da se molj ne more v panj prikrasti, vse satovje je treba skrbno sprajljeno imeti, da ne more molj do njega in na čebele je treba vedno paziti, da se v pravem času še zatré ta sovražnik.

Razne stvari.

* (Letina in pridelek na Kranjskem) l. 1904 je bil sledeči: Pridelalo se je: pšenice 188.728 q (metrskih stotov), rži 115.800 q, ječmena 100.740 q, ovs 162.600 q, prosa in sirka 142.458 q, ajde prvega pridelka 5.935 q, ajde drugega pridelka 156.025 q, koruze 139.907 q, graha, leče in fižola 41.840 q, lanu in sicer semena 5.911 q, prediiva 3.993 q, konoplje 1.040 q, krompirja 1.799.893 q, pese in repe prvega pridelka 195.878 q, pese in repe drugega pridelka 943.200 q, zelja 191.458 q, buč 23.899 q, sena, otave in detelje 733.364 q, mešanice 48.866 q, deteljnege semena 2.353 q, travniki 3.856.173 q, vina 199.740 hl, slame 1.697.499 q, sadja 312.745 q, orehov 6.550 q.

* (Sadja) se je pridelalo l. 1904:

	peškatega	koščičastega
na Nižje Avstrijskem	91.200 q	51.580 q
" Gorenje Avstrijskem	400.597 "	77.950 "
" Solnograškem	1.500 "	880 "
" Štajerskem	1.199.690 "	90.630 "
" Koroškem	71.400 "	17.000 "
" Kranjskem	243.430 "	69.315 "
" Tirolskem	138.556 "	12.866 "
" Primorskem	12.571 "	22.139 "
v Dalmaciji	1.540 "	8.802 "
na Češkem	469.320 "	349.550 "
" Moravskem	739.182 "	1.168.034 "
v Šleziji	51.509 "	21.799 "
" Galiciji	594.570 "	377.262 "
" Bukovini	74.790 "	18.297 "
skupaj	4.093.155 q	2.286.104 q

Peškatega sadja se je lansko leto pridelalo za 2.662.523 q več in koščičastega sadja pa za 2.545.811 q manj kakor v l. 1903.

* (Splošno navodilo delavcem, kako naj si obvarujejo svoje zdravje:) 1.) Kjer so v delavnicah in obrtvaliških prevetrovalnice, naj se vedno rabijo, ko je zrak onečiščen ali sprijen. Kjer ni takih naprav, treba je večkrat odpreti okna ter na ta način skrbeti za privedbo svežega zraka. 2.) Pri opravkih, pri katerih se zdaj pa zdaj praši, naj nosijo delavci posebne respiratorje (priprave, ki varujejo, da ne prihaja s prahom nasičeni zrak neposredno v dihala. 3.) V obratih, v katerih je delavcem predpisana posebna obleka, naj se jo nosi ves delavni čas; vrh tega naj se ima lepo snažno. 4.) Delavci naj pazijo vedno na največjo značnost. Predno obedujejo in predno gredo iz delavnic, naj si, posebno v takih obratih, ki podelujejo škodljive tvarine, dobro osnažijo roke in če treba tudi obraz. 5.) V obratih, v katerih rabijo ali podelujejo strupene tvarine, se je strogo držati prepovedi, da se v delavnici ne sme ne jesti in ne

kaditi. 6.) Za snažnost kože je posebno skrbeti z umivanjem in kopanjem. 7.) Delavci, kateri so prisiljeni ves čas svojega opravka enako se držati, morajo — da se obvarujejo oškodovanja na zdravju — prestanke v delu porabiti za premeno svojega držanja. Oni, ki trajno pri delu stojé, naj sedejo v prestankih; nasprotno pa oni, ki pri svojem opravilu vedno sedé, vstanejo in hodijo v prestankih. 8.) Mnogo vpliva na zdravje to, da delavci po končanem delu še nekaj časa hodijo v svežem zraku in tako pljuča krepčajo s prostim dihanjem. 9.) Skrbeti je, da se život zadostno in oprasku primerno hrani. 10.) Stanovališče je izbrati tako, da vstreza vsem zdravstvenim zahtevam.

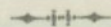
* (Koliko se je lansko leto [1904] v Avstriji pridelalo vina?) Na Nižje Avstrijskem se je pridelalo 1.097.784 hl, na Štajerskem 671.304 hl, Koroškem 54.5 hl, Kranjskem 199.740 hl, Tirolskem in Predarliskem 920.364 hl, Primorskem 525.107 hl, Dalmaciji 820.322 hl, Češkem 15.980 hl in na Moravskem 233.112 hl. Skupni pridelek je tedaj znašal 4.483.767.5 hl.

* (Kaznovana skopost.) Slavnega slikarja Mihaela Angela je dal poklicat k sebi neki bogataš, ki pa je bil jako skop. Želel je, da bi mu naslikal na steno podobo iz sv. pisma stare zaveze, kako bežé Judje čez Rudeče morje pred Egipčani. Vendar se dolgo nista mogla pogoditi za ceno, ker je Mihael Angelo zahteval veliko svoto. Po dolgem barantanju se je posrečilo bogatašu pregovoriti umetnika, da mu naredi sliko za nizko ceno. Mihael Angelo pa je skopuha hudo kaznoval. Namazal je celo steno z rudečo barvo in naznanil bogatašu, da je slika gotova. „To je rudeče morje“, reče prišlemu bogatašu. „Kje so pa Izraelci?“ vpraša ta začudeno. „Ti so že čez morje ušli!“ In kje so Egipčani?“ „Ti so pa v morju utonili,“ pravi slikar, in z dolgim nosom je odšel skopuh.

* (Darovi Azije Evropi.) Vinska trta je prišla s Kavkaza, njej je sledil fazan iz obrežja Phasis in aprikoza iz Armenije. Iz Perzije je bila prinesena platana, breskev, rože in pa lilija. Melone, kumare in tikve so došle iz Turkestana. Dateljnova palma je bila sprva v Feniciji, odtod so jo pripeljali Arabci na Pirenejski polotok in od ondi se je razširjala dalje na okoli. Iz judovske Azije je prišel cipriš, rajsko jabolko, kumina in goršica. Petelin je prišel iz Indije čez Perzijo do Grškega, pava so donesli mornarji Salomonovi od ustja reke Indu. Misli in besede so najprej označevali s črkami Grki v Mali Aziji. Vzorce za sohe posneli so Evropeci po Asircih in Egipčanih. Kacih tisoč let pred Kristom so došle k nam iz Arabije številke in z njimi znanost računanja. Končno je iz Vzhoda prisijala k nam luč spoznanja verskega in z njim združenega pravega нравnega življenja.

* (Koliko korakov napravi kmet v 55. letih?) Ako bi kdo štel, koliko korakov napravi poljedelec, kadar orje, bi naštel na dan 9600 korakov. Po 75 cm. dolžine zne-sejo ti 72 kilometra. Ako ima kdo 50 oralov polja, katero po dvakrat v letu orje, stori na leto 720 kilometrov pota, to je 96 milj. Ko bi tak človek 55 let in 234 dni oral, napravil bi 40.068 km. dolgo pot, to pa je ravno toliko, kakor je dolžina okoli cele zemlje. No, marsikateri stari poljedelec torej lahko reče, da je že obhodil celo zemljo, četudi le — na domačem polju.

* (Za može, ki pretepavajo svoje žene.) — V zadnji poslanici na ameriški kongres je izjavil predsednik Rossevelt, da bi bilo treba uvesti kak način telesne kazni za može, ki pretepavajo svoje žene, kakor sploh za take, ki kruto postopajo proti slabejšim. Rosseveltova želja se bo kmalu izpolnila v Kolumbiji, kjer bodo odprli dvorano, v kateri bodo šteli batine možem, ki pretepavajo svoje žene. List „Evening Post“ odobrava to novo kazensko naredbó, češ, da je človek, ki pretepa svojo ženo, podlež, hujši od živine in le telesna kazen bi ga mogla pripraviti do tega, da bi opustil tako krutost. Popolnoma drugače pa sodi o tem list „Law Tournal“ v Albanu, ki pravi, da je hudo, ako mož pretepa ženo, da pa zlo postane še hujše, ako bo država tepla moža. Ako pa se že hoče uvesti telesna kazen za krute može, se izvršitev kazni ne sme poveriti človeku, temuč stroju, kakoršen je avtomat za iztepavanje preprog. Kakor vidimo, niso napredni Američani načelni nasprotniki telesne kazni, le o načinu izvršitve si niso edini.

Smešnica.

§ (Izgovor.) „Mici, ti si pa res nerodna! Kozarec tako dobrega vina prevrneš!“ — Gost: „Milostiva, gospodična je nedolžna. Vino je tako slabo, da ni moglo stati in je padlo!“

Zahvala.

Mi Hinčanje smo dolžni se zahvaliti vsem dobrotnikom, kateri so kaj pomagali nam hinjskim pogorelcem, ko nas je bila doletela največja nesreča lansko leto. Zatorej se zahvaljujemo v prvi vrsti Njega Veličanstvu cesarju Franc Jožefu, ker je odprl prvi svojo blago roko. Bog mu povrni tisočkrat! Nadalje se zahvaljujemo vsem dobrotnikom, kateri so nam kaj darovali. Zahvaljujemo se tudi častiti duhovščini, ker je pobirala mile darove. Zahvaljujemo se tudi gospodom poslancem, posebno pa blagorodnemu g. Povšetu, ker se je trudil za nas, da smo dobili precejšnjo podporo. Zahvaljujemo se nadalje preblagorodnemu g. ograjnemu glavarju v Rudolfovem in g. županu v Žužembergu; zahvaljujemo se njima iz globočine srca, ker ta dva gospoda sta v resnici vse zahvale vredna, ker sta se toliko trudila za nas in ker sta vedno pripravljena nam pomagati, tudi sta prišla večkrat nas obiskat in tolažiti: Bog poplačaj vsem, vsem stotisočkrat!

Jakob Babič, Mihael Jaklič.

Zahvala.

Za šolsko leto 1904/05 poslali so mi na mojo prošnjo milodarov za ubožno šolsko knjižnico sledeči prijatelji in dobrotniki naših dijakov: blagorodna gospa Hotschevar, veleposestnica v Krškem 20 K, blagorodna gospa Vojska, udovala po c. kr. sod. nadsvetniku v Rudolfovem 10 K, blag. g. Cerkl, c. kr. davkar v Žužemberku nabral 31 K, blag. g. Šetina, šolski vodja v Črnomlju nabral 43 K, blag. g. Sever, c. kr. nadporočnik in posest. v Kostanjevici nabral 25 K, bl. g. Pernat, potovalec v Ljubljani 5 K, blag. g. Ruprecht, lekarnar v Trebnjem 5 K, blag. g. Vojska VI., zasebnik v Rudolfovem 1 K, blag. g. Jeglič, c. kr. poštni asistent v Rudolfovem 1 K, blag. g. Možina, gostilničar 1 K, blag. g. Pintar, pleskar v Rudolfovem 1 K, blag. g. Pavček, c. kr. sodni sluga v Rudolfovem 1 K, blag. g. dr. Globočnik c. kr. notar v Metliki 5 K, slavna posojilnica v Ribnici 20 K. Skupaj 169 K. V imenu uboge šolske mladine se podpisani najpristršeje zahvaljuje vsem p. t. dobrotnikom. Da Bog vsakemu stotero povrne!

c. kr. prof. Fr. Vadnjal,
varuh ubožne šolske knjižnice.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Gosp. Josip Pavlin, mernik krompirja; veleč. gosp. župnik J. Mervec, dve vreči krompirja; slavna posojilnica v Št. Jerneju 20 K; veleč. gosp.

župnik Anton Lesjak 10 K; Zupančič Marija 5 K; posestnik Fr. Možina 3 K; Neimenovana 3 K; veleč. g. župnik v. p. Fr. Jarc 10 K; veleč. gosp. župnik Karol Jančigar 10 K; za mesec dobrotniki iz mesta in Kandije 46 K; veleč. g. župnik Ign. Kutnar 12 K. Srčno zahvaljujem vse dobrotnike, ob enem prosim še daljne podpore. Kako rad bi shajal brez novih dolgov in poravnal onih 200 K, ki jih je bilo že doslej potrošiti več, nego so dali dosedaj blagi podporniki! To pa nikakor ne bo možno, ako se naše naprave ne spomnijo nekateri še s posebnimi darovi. Jako bi se mi vstreglo, ako bi mi mogel še kedo krompirja poslati, ker sicer ga bo zmanjkalo za kakih 14 dni.

Dr. Jos. Marinko.

(133)

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Bogu Vsegamogočnemu dopadlo, našo preljubo mater oziroma staro mater, gospo

Marijo Karlovšek roj. Turk

prej trgovko v Šmarjeti na Kranjskem, sedaj zasebnico v Celju

danes dne 7. junija 1905 ob sedmi uri zvečer po dolgi, mučni bolezni, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, v 63. letu svoje starosti, k sebi v boljšo večnost poklicati.

Pogreb posejelskih ostankov nepozabne nam rajne se bode vršil dne 9. junija 1905 ob 5. uri popoldne na Slovensko pokopališče v Celju.

Svete maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah. Predraga pokojnica bodi priporočena v blag spomin in molitev.

V CELJU, dne 7. junija 1905.

Dr. Josip Karlovšek, odvetnik. — Franc Karlovšek, trgovec na Savi pri Celju. — Ivan Karlovšek, posestnik in trgovec v Šmarjeti na Kranjskem — sinovi. — Mira dor. Karlovšek-ova roj. Kaligar. — Amalija Karlovšek roj. Kristan, tašče. — Amalija, Ivan, Mimica, Joško, Katica in Julika, vnuki ozir. vnukinje.

Loterijske številke.

TRST, 3. junija	26	62	77	78	30
GRADEC, 10. junija	79	33	87	82	13

Tržne cene dne 13. junija 1905 v Rudolfovem.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	16	26	Leča	—	—
Rž	13	66	Bob	—	—
Koruza	11	71	Ajda	11	71
Oves	6	50	Proso	13	—
Ječmen	10	40	Soršca	10	40
Krompir	5	85	Lan	—	—
Fizol	9	76	Jajca po 5 za 20 vinarjev.	—	—
Grah	—	—			

Zdravje je največje bogastvo! — Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

(269-20-15)

Te glasovite in nedosegljive KAPLJICE sv. MARKA se uporabljajo za zunanjo in notranjo uporabo. Osobito odstranjujejo trganje in koljenje po kosteh, nogah in rokah, ter izlecijo vsaki glavobol. One delujejo nedosegljivo in spasonosno pri boleznih na želodcu, ublažujejo katar, urejajo izmečke, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženejo velike in male gliste, ter vse bolezni, izvirajoče od glist. Delujejo izborna proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezih ter kóliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse bolezni, izvirajoče od mrzlice. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti boleznim na maternici in madronu, radi tega ne bi smele manjkati v nobeni meščanski in kmetski hiši.

Dobiva se samo: „MESTNA LEKARNA, ZAGREB. — Raditega naj se naroča naravnost pod naslovom: „Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka.“

Denar se pošilja naprej ali povzame. Manj kakor 12 steklenic se ne pošlje. Cena je naslednja in sicer franko postavljeno na vsako pošto:

1 ducat (12 stekl.) 4 K — v || 3 ducati (36 stekl.) 11 K — v
2 ducata (24 stekl.) 8 K — v || 4 ducati (48 stekl.) 14 K 60 v
5 ducatov (60 stekl.) 17 K — v

Na razpolago imam na tisoče priznanih pisem, katerih mi ni mogoče radi pomanjkanja prostora navesti. Zato navajam samo imena nekaterih gospodov, ki so uporabljali „kapljice sv. Marka“ z najboljšim vspehom, ter popolnoma ozdravili: Ivan Baretinčič, učitelj; Stjepan Barić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stjepan Seljanić, seljak; Sofija Vukelić, šivilja itd. itd.

MESTNA LEKARNA, Zagreb, Markov trg št. 50, poleg cerkve sv. Marka. Ustanovljeno l. 1360.

Na prodaj je (135) do 40 hl črnega, rudečega, največ belega vina.

Cena se izve lahko ustmeno ali pisмено.

Naslov JANEZ FRANČIČ, posestnik v Dolenji Stari vasi,
pošta Št. Jernej, Dolenjsko.

Na prodaj (123-0-2)

je v deželni kmetijski šola na Grmu jako lep

15 mesecev star bik

== muropoljskega plemena. ==

Vodstvo deželne kmetijske šole
na Grmu išče

(124-0-2)

— hosto —

katera bi bila v bližini Novega mesta ležeča, ter za drva
posekati. Kdor jo ima na prodaj, naj se zgasi na Grmu.

Ženske lase

zmešane in rezane kupujem na malo in veliko. Vsaki nabiralec las, naj se prepriča, da plačujem od zdaj najvišjo ceno. — Izdelujem vsa vlasolarska dela, vlasulje (baroke), lasne verižice, kite in umetne slike iz las po najnovejšem izdelku. — V zalogi imam najfinjša mila, dišave za obleko, glavnike za dame itd.

Spoštovanjem se priporočujem

(276-24-14)

Ivan Svetec, brivec in vlasoljar
Glavni trg (nasproti mestne hiše)

Na prodaj so: 3 klavirji

za ceno 900 K, 200 K,

(101-0-4) 40 K v deški šoli v Šmihelu pri Novem mestu.

Lepo (131-0-1) prostorno STANOVANJE

je za oddati s 1. septembrom 1905. Obstoja iz 3 ali 4 sob,
kuhinje, kleti, drvarnice in sploh z vsemi zraven spadajo-
čimi potrebščinami. Več pove upravništvu „Dol. Novic“.

Sprejme takoj učenca

za sedlarski obrt.

Anton Valentinčič v Rudolfovem.

Dobro ohranjen

(132)

BICIHELJ (Styria)

se po ceni prodaja. — Kje, pove uredništvo „Dol. Novic“.

V Kandiji pri Rudolfovem je iz proste roke na prodaj veliko posestvo

obstoječe iz dveh hiš, hleva, svinjaka in kozolca. Pri
hišah se nahaja lep vrt, njive in travnik.

Več pove lastnica

(94-0-4)

Zofija Kastelic v Kandiji.

HAMBURG - AMERIKA

Iz Ljubljane v

NOVI YORK samo
6 dni z dobro, prosto hrano.

Odhaja se iz LJUBLJANE vsak ponedeljek,
torek in četrtek v tednu.

Izvrstna, sigurna vožnja z brzoparniki.

(233-24-19)

Pojasnila po večkrat brezplačno.

Mizarskega pomočnika

takoj sprejme

Ivan Kastelic,

(118-0-3)

mizar v Rudolfovem.

Ponos vsake gospo-
dinje je dobra kava.

Kathreinerjeva
Kneippova sladna kava

se ne bi smela pogrešati več v no-
benem gospodinjstvu, kadar se na-
pravlja vsakdanja kavina pijača.

o o o

Zahtevajte le izvirne zavoje z imenom
„Kathreiner“ in ne kupujte nikoli, kar
se odtehuje odprto.

Zastopnik: **FR. SEVNIČ, Ljubljana**
31 Dunajska cesta 31 — zraven žrango.

Vidmanič kaže seljanom moč „Pakraških kapljic in Slavonske biljevine.“

Pozor! Bolnemu zdravje!

Pakraške kapljice in Slavonska biljevina sta danes dva najbolj priljubljena ljudska leka, ker delujejo gotovo z najboljšim uspehom, ter si tako pridobivajo sloves po vseh delih sveta. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Pakraške kapljice: delujejo proti vsem boleznim želodca in črev, odstranjujejo krče, bolečine v želodcu, preganjajo vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, odganjajo male in velike gliste, odpravljajo mrzlico in vse od te izhajajoče bolezni. Lečijo dalje vse bolezni na jetrih in slezah. Najboljše sredstvo proti bolezni maternice in madrona, vsled česar ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. — Naroči naj jih vsakdo pod naslovom: Peter Jurišić, lekarnar. Pakrac 205, Slavonija. Denar naj se pošlje naprej ali s povzetjem. Cena je sledeča in sicer franko na vsako pošto:

12 stekl. (1 tucat) 5.— K, 24 stekl. (2 tucata) 8.60 K, 36 stekl. (3 tucati) 12.40 K, 48 stekl. (4 tucati) 16.— K, 60 stekl. (5 tucatov) 18.— K

Slavonska biljevina: se rabi z uprav sijajnim in najboljšim uspehom proti zastarelemu kašlju, boleti v prsih, prehlajenju, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, zbadanju, kataru, odstranjuje goste slin in deluje izvrstno pri vseh tudi najstarejših boleznih v prsih in na pljučih.

Cena je naslednja franko na vsako pošto:

2 izvozni stekl. 3.40 K, 4 izvozne stekl. 5.80 K, 6 izvoznih stekl. 8.20 K.

Manj kot dve steklenici se ne pošilja. Denar naj se pošlje naprej ali se pa povzame. Prosim, da se naročuje samo in izrecno le pri meni pod naslovom:

Peter Jurišić, lekarnar, Pakrac br. 105, Slavonija.

(281-20-14)

Vino

127-3-2

lastnega pridelka je na prodaj v vsaki množini in po ugodni ceni v graščini Bajnof pri Rudolfovem.

2 2
prodajalni

(93-0-4)

na Glavnem trgu v Novem mestu ste za oddati. Ena takoj, druga s 1. julijem 1905. — Ravno tam je dobiti

izvrstno dolensko vino lastnega pridelka v majhni in večji množini. Natančneje pri

g. Ant. pl. Fichtenau v Novem mestu.

(56-12-4) **Ti** ne najdeš nikoli v dosego nežnega, čistega lica in odstranitev pég, boljšega in vspešneje delujočega zdravnika mila kot je znano

Bergmann-ovo lilijino milo
(znamka: 2 rudarja)

tvrdke Bergmann & Co., Tečen ob Elbi.

Dobi se komad po 80 h pri:
lekarn. S. pl. Sladovič in v trgovini A. Oblak v Novem mestu.

finega dolenskega vina

dobi ga še 12 hektolitrov po 22 kr. liter s posodo vred. Posoda je z železom okovana in prav pripravna.

Prijazne ponudbe sprejema: Ivan Turk, pošta Škocijan (Dolenjsko). (129-2-2)

Vila „BEVC“ se odda v najem.

(130-0-2)

Na prodaj ste

(125-5-2)

h graščini Raka na Dolenjskem spadajoči pristavi (**marofa**)

na Hrvaškem brodu in na Hudinjah, h kojima se lahko dokupi tudi nekaj travnikov oziroma njiv in hoste.

Pojasnila daje oskrbnistvo graščine Raka na Dolenjskem.

Zahtevajte pri nakupu

(125-28-28)

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“

Ono je

zajamčeno čisto

in brez vsake škodljive primesi.

Pere izvrstno.

Varstvena znamka.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

GEORG SCHICHT, Aussig. — Največja tovarna te vrste
Dobiva se povsod! — na evropskem ozemlju. — Dobiva se povsod!